امام خمینی(ره) پای مردم‌سالاری دینی ایستاد و حق انتخاب را برای همه مردم می خواست، راهی که تضمین کننده کارآمدی حکمرانی خواهد بود

امام انحصارشکن

فرهیختگان

جمهوریت، دموکراسی، مردم‌سالاری، نامش را هرچه بگذاریم و با فرض اختلاف نظر روی معنی اصلی هرکدام از این واژه‌ها اما اصل قرارگرفتن نظر مردم در تصمیم‌گیری‌ها در نظام حکمرانی ایران، امری نیست که بتوان آن را کتمان کرد. اگرچه نقطه اوج و جلوه‌گاه جمهوریت نظام در روزهای منتهی به انتخابات و تغییر دولت‌ها و مجلس‌ها خود را نشان می‌دهد، اما هیچ زمان مخصوصا در کلام رهبری انقلاب، تنها به تاکید بر حضور در انتخابات محدود نمانده است. هرزمان و در هربرهه‌ای از تاریخ که تلاشی برای کمرنگ کردن جمهوریت نظام، ایجاد تقابل میان اسلام و جمهوری و خدشه وارد کردن به آن از جانب افرادی مشاهده شده، چه در روزهای آغاز انقلاب در کلام امام خمینی و چه در سال‌های پس از آن و در کلام آیت‌الله خامنه‌ای، بر اهمیت آن تاکید شده است. نگاهی به صحبت‌ها و تاکیدات امام و رهبری نشان می‌دهد، هرزمان که تلاشی برای خدشه وارد کردن بر جمهوریت صورت گرفته، فارغ از اینکه از جانب چه کسانی بوده، هشدارها تیز و گزنده و تند بوده است. امری که نشان می‌دهد رهبری انقلاب در تاکید و حفظ یکی از اصول اساسی انقلاب، کوتاه نمی‌آیند. به همین بهانه به بخشی از صحبت‌های امام خمینی و رهبر انقلاب در سال‌های مختلف، درباره تاکید و اهمیت برجمهوریت، اشاره کردیم که در ادامه می‌خوانید.

امام خمینی:

هماهنگی با ملت یعنی به خواست آنها توجه کنیم

«مساله این [است] که ما رئیس جمهوری داریم که باید حتما به مردم حکومت کند و نخست‌وزیر و هیات دولتی داریم که همه امور دست اینهاست. و «ملت چه کاره است؟ ما هستیم که هستیم»، این مساله در ایران مطرح نیست. و یکی از تحولات بزرگی است که ایران به خواست خدای تبارک و تعالی به دست آورده و این تحول موجب این شده است که کارهای شما پیش برود. شما نمی‌توانید کارهایی که الآن در ایران هست، انجام بدهید الا با هماهنگی با ملت. هماهنگی با ملت هم این است که شما توجه کنید به خواست‌های اینها. «///صحیفه امام: جلد ۱۷. ص ۷۹

در یک اموری نباید اختلاف کرد

اختلافات را در یک اموری که نباید هم در آن اختلاف کرد، این اختلافات را کنار بگذارید همه. این «حزب» بازی و نمی‌دانم گروه‌گروه که صد گروه، به حسب آن طوری که در روزنامه‌ها بود، قریب صد گروه در این چند هفته، اظهار وجود کرده‌اند! یعنی صد گروه کاری دارند می‌کنند که این انسجامی که پیدا شد و رمز قدرت شما بود به هم بزنند. صد گروه دشمن دارید شما؛ منتها یک عده می‌فهمند، و شاید اکثرا توجه ندارند. این گروه‌گروه شدن همین طوری نیست که خیال کنید من باب اتفاق اظهار وجود می‌کنند. هر روز در روزنامه‌ها می‌خوانید که گروه کذا هم اظهار وجود کرد، بسیارشان به اسم اسلام است، و خیلی‌شان هم به غیر. هم آنکه به اسم اسلام است حالا اشتباه دارد می‌کند، هم آنکه به اسم غیر اسلام است اشتباه می‌کند. همه باید تحت لوای لا اله الا الله باشیم، همه یکی باشیم. ///بحار النوار ج ۷۲، ص ۳۸

همه کسانی که دعوا می‌کنند برای خودشان است

«دعواهای ما دعوایی نیست که برای خدا باشد. این را همه از گوش‌تان بیرون کنید! همه‌تان همه ما، از گوش‌مان بیرون کنیم که دعوای ما برای خدا است، ما برای مصالح اسلام دعوا می‌کنیم. خیر! مساله این حرف‌ها نیست. من را نمی‌شود بازی داد! دعوای خود من و شما و همه کسانی که دعوا می‌کنند همه برای خودشان است.»

برای خدا توی سر هم نزنید

«من همیشه میل دارم که همه طبقاتی که هستند، همه کسانی که در صحنه‌ها حاضر هستند همه با هم بنشینند اصلاح کنند مسائل را. هی ننشینند آن از آن ور بخواهد او را از بین ببرد، او از آن ور بخواهد که او را از بین ببرد؛ و مساله را به بن بست برسانند و مملکت را به بن بست. شما به بن بست رسیدید! اشتباه می‌کنید. مملکت اسلام که به بن بست نمی‌رسد. همین مردم، همین پیرزن‌ها و پیرمردها و جوان‌ها و بچه‌ها، از این بن بست‌ها بیرون می‌آورند این مملکت را. شما‌ها به بن بست رسیدید، می‌گویید خب، چه بکنیم؛ بگذارید اسلام نباشد تا ما باشیم! بگذارید ایران نباشد، شما ایستاده‌اید تا پای اینکه ایران نباشد! دست بردارید از فضولی‌ها! برای خدا کار بکنید. برای خدا آرامش بگیرید. برای خدا دعوت به آرامش بکنید. برای خدا توی سر هم نزنید.»

این جمهوری را تضعیف نکنید

این جمهوری را تضعیفش نکنید. بترسید از آن روزی که مردم بفهمند در باطن ذات شما چیست، و یک انفجار حاصل بشود. از آن روز بترسید که ممکن است یکی از «ایام‌الله». خدای نخواسته. باز پیدا بشود و آن روز دیگر قضیه این نیست که برگردیم به ۲۲ بهمن. قضیه [این] است که فاتحه همه ما را می‌خوانند.

انقلابی‌نماها وارد پست‌های کلیدی نشوند

ما چرا خودمان و ملت و مسئولان کشورمان را دست کم بگیریم و همه عقل و تدبیر امور را در تفکر دیگران خلاصه کنیم؟ من به طلاب عزیز هشدار می‌دهم که علاوه بر اینکه باید مواظب القائات روحانی نماها و مقدس مآب‌ها باشند، از تجربه تلخ روی کار آمدن انقلابی نماها و به ظاهر عقلای قوم که هرگز با اصول و اهداف روحانیت آشتی نکرده‌اند، عبرت بگیرند که مبادا گذشته تفکر و خیانت آنان فراموش و دلسوزی‌های بی مورد و ساده‌اندیشی‌ها سبب مراجعت آنان به پست‌های کلیدی و سرنوشت‌ساز نظام شود./منشور روحانیت

انتخابات در انحصار هیچ‌کس نیست

از اموری که لازم است امروز تذکر بدهم شاید بعد دیر بشود، قضیه انتخابات است. همان‌طوری که مکرر من عرض کرده‌ام و سایرین هم گفته‌اند، انتخابات در انحصار هیچ‌کس نیست. نه در انحصار روحانیون است، نه در انحصار احزاب است، نه در انحصار گروه‌هاست. انتخابات مال همه مردم است. مردم سرنوشت خودشان دست خودشان است و انتخابات برای تاثیر سرنوشت شما ملت است. (بیانات امام خمینی (ره) در دیدار مدیران و کارکنان صداوسیما؛ ۹ اسفند ۶۲)

با یکدیگر نزاع نکنید

این طور نیست که بتوانیم اختلافات آرا را رفع کنیم. اختلافات آرا هست و باید هم باشد. اما آن چیزی که لازم است این است که به مردم، به دسته‌های مختلف، به همه ائمه جمعه، ائمه جماعات، روحانیون سراسر کشور و سایر قشرها این معنا توصیه بشود که در سر یک چیزهایی که مربوط به نفسانیت است نزاع نکنند. آن طور نیست که بعضی نزاع‌ها مربوط به اسلام باشد، به خدا باشد. برای خدا انسان نمی‌شود اهانت کند به مومن، برای خدا انسان نمی‌شود که کشف ستر مومن بکند، اینها همه برای این است که نفسیت انسان این جوری است. (بیانات امام خمینی (ره) در دیدار اعضای مجلس خبرگان؛ ۱۱ تیر ۶۶)

جوری عمل کنید مردم بپذیرند می‌خواهید خدمت کنید

آن چیزی که برای همه ما لازم است، این است که ما در فکر این باشیم که مردم را در صحنه نگاه داریم، و این یک سرش بسته به دولت است و رئیس جمهور است و مجلس، یک سرش هم مربوط به خود مردم. اگر این طرف را شما نگه دارید، ما از ملت‌مان مطمئن هستیم که به حسب غالب و اکثریت، آن طرف را حفظ می‌کنند. این طرف باید بنا بگذارد بر اینکه با هم مثل یک دست باشند، و این کاری را که انجام می‌دهند، همه با هم همصدا باشند... بیرون رفتن از زیر تعهد قدرت‌های بزرگ، یک همچو عمل بزرگی نمی‌شود، الا اینکه یک ملت و دولت و همه با هم باشند؛ اگر نباشند، ممکن نیست یک همچو مطلبی. تا حالا هم هرچه انجام گرفته در سایه همین اتحاد بوده است؛ اگر یک اختلافی بوده، جزئی بوده و باید کوشش کنید که حتی آن اختلاف جزئی هم نباشد؛ یعنی جوری عمل بکنید که مردم از شما انتزاع این را بکنند که شما می‌خواهید خدمت بکنید.

تا مردم مشارکت نکنند دولت صحیح اداره نمی‌شود

شرکت دادن مردم را در امور؛ این را کرارا گفتم، شما هم خودتان گفتید که یک کشوری را که بخواهید اداره بکنید، یک دولت تا شرکت مردم نباشد نمی‌شود اداره صحیح بشود. وقتی بنا شد، که مردم شرکت کردند در کارها، شما شرکت دادید مردم را، آنهایی که الان خدمت می‌کنند و سابق هم خدمت کردند به شما، به ما، به همه، به اسلام و شما را رساندند به اینجا، آنها را کنار نگذارید، رد نکنید، آنها را وارد کنید در کار. وقتی وارد کردید در کار و آنها دیدند که شما می‌خواهید همکاری کنید با آنها، آنها هم همکاری می‌کنند با شما... و دنبال این نباشید که هی هر چیزی را دولتی‌اش کنید. نه، دولتی در یک حدودی است، آن حدودی که معلوم است، قانون هم معین کرده ولیکن مردم را شرکت بدهید، بازار را شرکت بدهید. در کارخانه‌ها خیلی نظارت بکنید به اینکه هیچ اجحافی به کارگرها در آنجا نشود. کارمندان خودتان را، همه اینها را وقتی که با هم بکنید و محبت ببینند از شما، عمده این است که روح محبت از شما ببینند، وقتی دیدند شما محبت به آنها دارید، آنها هم به شما محبت پیدا می‌کنند، یک امر طبیعی است این معنا. و من امیدوارم که این امر متحقق بشود و ما شاهد این باشیم که بعد از یک چند ماهی رضایت همه قشرها را به دست آورده باشید. و من از خدای تبارک و تعالی می‌خواهم که همان طوری که شما می‌خواهید خدمت بکنید، مردم هم همه به شما خدمت بکنند. و مخصوصا من از روحانیون همه کشور می‌خواهم که در یک همچون موقعی کمک کنند به دولت و کمک کنند به آرمان‌های اسلام. اگر بخواهند یک وقت خدای نخواسته، آنها هم در آنجا یک کارهایی بکنند، که نمی‌کنند ان شاءالله، ولیکن اگر یک وقتی جوری بشود که شکست بشود برای دولت، شکست بشود برای -عرض بکنم که- مجلس، امثال اینها، این یک امری است که خوب، خودمان را با دست خودمان می‌خواهیم فدا کنیم؛ و باید عقل‌مان را باز کنیم به اینکه ما گرفتار به چنگال یک دیوهایی هستیم که باید خودمان، خودمان را نجات بدهیم. ننشینیم به اینکه دیگری بشود، دیگری هم ما نداریم، ما خودمانیم، ما الان دیگری نداریم که او بیاید ما را نجات بدهد. ما خودمان باید خودمان را نجات بدهیم، و این بسته به دست شماهاست، و بسته به دست علمای اسلام است، و بسته به دست مجلس است و اینها. (صحیفه امام؛ ج ۱۹، ص: ۴۱۱-۴۰۷)

رهبر انقلاب:

هیچ‌کس نباید خواست مردم را انکار کند

«هیچ‌کس در نظام اسلامی نباید مردم، رای مردم و خواست مردم را انکار کند. حالا بعضی رای مردم را پایه مشروعیت می‌دانند، لااقل پایه اعمال مشروعیت است، بدون آراء مردم، بدون حضور مردم و بدون تحقق خواست مردم، خیمه نظام اسلامی سرپا نمی‌شود و نمی‌ماند؛ البته مردم مسلمانند و این اراده و خواست مردم در چهارچوب قوانین و احکام اسلامی است.» (خطبه‌های نمازجمعه در دهمین سالگرد رحلت امام خمینی(رحمه‌الله))

همراه بودن مسئولان با مردم؛ یکی از جلوه‌های جمهوریت

مشارکت و احساس مسئولیت مردم در تشکیل نظام و روی کار آوردن مسئولان از جلوه‌های جمهوریت است. معنای دیگر جمهوریت این است که مسئولان نظام باید از مردم و با مردم باشند، رفتارشان شبیه مردم باشد و اثری از دیکتاتوری، خوی اشرافیگری و بی‌اعتنایی به مردم در آنها دیده نشود.
احترام به عقاید، وارزش‌های مردم و اهتمام به «حیثیت، شخصیت و هویت» ملت، بعد دیگری از جمهوریت نظام بود که رهبر انقلاب، به آن اشاره کردند (دیدار با مردم چالوس ۱۵ مهر سال ۸۸).

جمهوریت و اسلامیت به انتخابات وابسته است

جمهوریت و اسلامیت نظام هر دو به انتخابات وابسته است؛ چراکه تحقق جمهوریت و مردم‌سالاری و حاکمیت مردم در اداره کشور هیچ راهی جز برگزاری انتخابات ندارد (۲ دی ۱۴۰۲).

این‌طور نیست که عده‌ای بگویند اگر ما نباشیم اسلام نابود می‌شود یا جمهوریت از بین می‌رود

در این کشور و در این نظام، اسلام با جمهوریت همراه است. جمهوریت ما از اسلام گرفته شده و اسلام ما اجازه نمی‌دهد در این کشور مردم‌سالاری نباشد. ما نخواستیم جمهوریت را از کسی یاد بگیریم؛ اسلام این را به ما تعلیم داد و املا کرد. این ملت، متمسک به اسلام و معتقد به جمهوریت است. در ذهن این ملت و در این نظام، خدا و مردم در طول هم قرار دارند و خدای متعال این توفیق را داده است که مردم این راه را طی کنند. عده‌ای بیایند بگویند اگر ما نباشیم یا اگر فلان طور نباشد، اسلام نابود می‌شود؛ یک عده هم بیایند بگویند اگر ما نباشیم یا اگر فلان طور باشد، جمهوریت و مردم‌سالاری از بین می‌رود؛ نه، این طور نیست. این ملت، این نظام، این چهارچوب و این قانون اساسی توانسته است هم اسلام را تضمین کند و هم جمهوریت را (۲۴ بهمن ۸۲ نمازجمعه تهران).

این جور نباشد که جمهوریت را تا وقتی قبول داشته باشیم که به نفع ما باشد

این جور نیست که هر چه در فضای مجازی برجسته شد، حتما خواست مردم است؛ نخیر، گاهی یک چیزی را برجسته می‌کنند، بزرگ می‌کنند؛ و همه هم ملتزم بشوند بین خود و خدا که نتیجه انتخابات هر چه شد، همه آن را نجیبانه بپذیرند و تسلیم بشوند. این جور نباشد که اگر انتخابات به نفع ما شد، بگوییم قبول داریم؛ یعنی جمهوریت را تا وقتی قبول داریم که به نفع ما تمام بشود؛ اگر جمهوریت به نفع [فرد] دیگری تمام شد، ما قبول نداریم جمهوریت را، که این متاسفانه یک آزمون تلخی است که در تاریخ انتخابات ما از سال ۸۸ ماند (بیانات در ابتدای آغاز مجلس دهم، ۶ خرداد ۱۴۰۰).

تقصیرها را گردن هم نیندازیم

همه ما باید احساس مسئولیت کنیم؛ به خصوص مسئولان کشور و خدمتگزاران مردم باید احساس مسئولیت کنند. تقصیرها را گردن هم نیندازیم. این جور نباشد که اگر یک جا یک نقصی پیدا شد، مجلس بگوید تقصیر دولت است، دولت بگوید تقصیر مجلس است، آن یکی بگوید تقصیر قوه قضائیه است؛ نه، حدود مشخص است. قانون اساسی خطوط را مشخص کرده است. وظایف همه معلوم است. رهبری مسئولیت دارد، دولت مسئولیت دارد، مجلس مسئولیت دارد، قوه قضائیه مسئولیت دارد، نیروهای نظامی مسئولیت دارند، دستگاه‌های اجرایی هر کدام مسئولیت‌هائی دارند؛ به گردن هم نیندازیم. اشکالی به وجود می‌آید، متوجه رهبری است؛ رهبری متواضعانه قبول کند که این اشکال متوجه اوست و سعی کند آن را برطرف کند. این یکی از اساسی‌ترین کارهاست (خطبه‌های نمازجمعه، ۱۴ بهمن ۹۰).

نظامی که متکی به مردم است متزلزل نمی‌شود

نظامی که متکی به مردم است، مخالفانش هرچه از لحاظ امنیتی و نظامی و ثروت و اقتصاد و اینها قوی‌تر هم باشند، نمی‌توانند این نظام را متزلزل کنند؛ سرش هم این است که این نظام متکی به مردم است، متکی به ایمان‌هاست، متکی به همان عاملی است که اصل این نظام را به وجود آورده است؛ این خیلی چیز مهمی است (دیدار با اعضای سازمان تبلیغات، ۲۹ دی ۸۸).

نظام اجتماعی کشور به انتخابات نیازمند است

به انتخابات... باید با نگاهی برتر از مذاق‌های مختلف سیاسی نگریست و در آن شرکت کرد زیرا نظام اجتماعی کشور به این موضوع نیازمند است. (۲۶ خرداد ۱۴۰۰)

انتخابات؛ یکی از ۲ رکن مردم‌سالاری دینی

انتخابات یکی از دو رکن مردم‌سالاری دینی است. مردم‌سالاری دینی روی دو ستون ایستاده است؛ یکی از این دو ستون رأی مردم است، انتخابات است. ما به برکت انتخابات به دنیا فخر می‌فروشیم. دشمنان برای کوبیدن ملت ایران و جمهوری اسلامی انتخابات ما را ندیده می‌گیرند و متهم می‌کنند. این نشان می‌دهد انتخابات خیلی مهم است. انتخابات بسیار مهم است. مایه عزت ملی است؛ مایه تقویت ملت ایران است؛ مایه آبروی ملت ایران است... آنچه من عرض می‌کنم و در درجه اول برای این حقیر مهم است، شرکت عمومی در انتخابات است و [اینکه] همه آحادی که می‌توانند رأی بدهند و مشمول قانونند وارد انتخابات بشوند و انتخابات را پرشور کنند؛ این اولین خواسته و مهم‌ترین خواسته ما است. نتیجه انتخابات ملت هرچه شد، این معتبر است، این قانون است. بنده در انتخابات‌ها دخالت نمی‌کنم؛ هیچ‌وقت به مردم نگفته‌ام و نمی‌گویم این کس را انتخاب کنید، آن کس را انتخاب نکنید. فقط یک جا بنده دخالت می‌کنم و آن جایی است که کسانی بخواهند در مقابل رأی مردم و انتخاب مردم بایستند و با مزاحمت در مقابل رأی مردم، رأی مردم را بشکنند. (فروردین ۹۶، بیانات در حرم رضوی)

قوام جمهوری اسلامی متکی به حضور مردم است

اوایل انقلاب که هنوز قانون اساسی فراهم نشده بود، آماده نشده بود و لازم بود مجلس خبرگان تشکیل شود، چند ماه بیشتر نگذشته بود که امام شورای انقلاب را احضار کردند قم. ما رفتیم. امام آنچنان تند و تلخ برخورد کردند: چرا اقدام نمی‌کنید برای تشکیل مجلسی که بتواند قانون اساسی را تنظیم کند؟ دیرش می‌شد امام. این، طبیعت جمهوری اسلامی است؛ این طبیعت در جمهوری اسلامی بحمدالله باقی مانده است. خیلی‌ها خواستند انتخابات را کمرنگ کنند، از وقت مقرر عقب بیندازند، حضور مردم را در آن کمرنگ و بی‌رونق کنند - برای این کار، انگیزه داشتند - اما نتوانستند؛ تا امروز نتوانستند، بعد از این هم به توفیق الهی نخواهند توانست. آنها چرا انگیزه دارند انتخابات را کمرنگ کنند؟ چون دشمن می‌داند که قوام جمهوری اسلامی، متکی به رأی و حضور مردم است. در جمهوری اسلامی اگر مردم در صحنه نباشند، جمهوری اسلامی چیزی نیست. جمهوری اسلامی که چهارتا مسئول از قبیل بنده نیستند؛ جمهوری اسلامی یعنی حضور همگانی ملت ایران و حرکت عمومی به سمت آرمان‌ها و آرزوهای بزرگ و عملی؛ این معنای جمهوری اسلامی است. (۱۶ اردیبهشت ۹۲)

یکشنبه ۱۳ خرداد ۱۴۰۳
شماره ۴۱۵۳
WWW.FDN.IR
FARHIKHTEGANDAILY